

KONGRESI, SIMPOZIJI, DRUŠTVENO ŽIVLJENJE

Mednarodna znanstvena konferenca »Čast: identiteta in dvoumnost neformalnega kodeksa (Sredozemlje, 12.-20. stol.)«

Koper, 11.-13. november 1999

Mednarodno znanstveno konferenco »Čast: identiteta in dvoumnost neformalnega kodeksa (Sredozemlje, 12.-20. stol.)« so organizirali Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije Koper, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Pokrajinski muzej Koper, Oddelek za zgodovino Univerze v Benetkah in Oddelek za pravne študije Univerze v Vidmu. Udeležence tridnevnega srečanja v Pokrajinskem muzeju Koper sta uvodoma pozdravili direktorica ZRS Koper Lucija Čok in koprski županja Irena Fister, nakar jih je nagovoril še Silvester Gaberšček, državni sekretar Ministrstva za kulturo.

Referenti iz Slovenije, Hrvaške, Črne gore, Italije, Švice, Izraela in ZDA so prispevke predstavili v dveh delovnih dneh, v treh tematskih sklopih. Prvi dan zasedanja so bili predstavljeni referati, združeni v sklop *Sintaksa neformalnega kodeksa*, referati drugega dne so bili zaobseženi v sklopa *Čast - skupine in Identiteta - institucije*. Vsem prispevkom je bilo skupno operiranje s pojmom časti kot s splošno znano kategorijo. Filozofski vidik časti je prišel na vrsto na koncu srečanja: temeljno vprašanje, kaj je čast, je bilo zastavljeno zadnji dan srečanja na okrogli mizi.

Prve tri razpravljalko *Daniela Hacke* (Švica), *Joanne Ferraro* (ZDA) in *Darja Mihelič* (Slovenija) so se sintakse neformalnega kodeksa lotile prek njene kodifikacije. Prva je predstavila rezultate preučevanja sporov pred beneškimi cerkvenimi sodnimi oblastmi, povezanih z moško impotenco v zgodnjenovoveških Benetkah, druga tamkajšnjo istočasno žensko pojmovanje in dojemanje časti, ravno tako na osnovi ekleziasličnih sodnih spisov in tretja žensko čast v istrskih mestih. Prispevek Miheličeve je temeljil na pozitivni zakonodaji srednjeveških statutov mest severozahodne Istre. *Robert Davis* (ZDA) je predstavil kamenjanje kot obliko sramotenja v zgodnjenovoveški Italiji. Prispevek *Daniele Lombardi* (Italija) o ženitnih sporih, povezanih z načini izbora partnerja v florentinski diecezi v času od 16. do 18. stoletja, je izzval k razpravi italijanske udeležence konference.

Predsedujoči prvega dopoldneva *Claudio Povo*, profesor na Oddelku za zgodovino beneške univerze (slovenskemu bralstvu znan po delu »Proces Guarnieri«, Annale, Zgod. društvo za južno Primorsko, 1996), je s prispevkom o priložnosti s služabnicami vzpodbudil razpravo o naravi družjenja različnih slojev prebivalstva v deželah ob jadranski obali v zgodnjem novem veku. Večina njemu sledečih referentov oz. referentk je svoje prispevke zasnovala na posamičnih spornih situacijah ženitvene prakse v krajih severne Italije v času od 16. do 19. stoletja. Izjemi sta bila prispevek *Johna Martina* (ZDA) »Čast in iskrenost med filozofi: revizija Rousseau-Humove afere« o razmerju iskrenosti in časti kot antropološkem fenomenu in prispevek *Marte Verginella* (Slovenija) »Narodna čast ali kako sta se spojila narod in čast« o operiranju slovenske elite v Trstu v drugi polovici 19. stoletja s častjo posameznika, pripadnika narodnega telesa, podvrženega nacionalni asimilaciji.

Kar nekaj prispevkov drugega dne srečanja je bilo namenjenih raznim vidikom časti, povezanih z dvobojevanjem (*Laura Casella* (Italija): »Čast plemiča in čast vojaka v razpravah o dvoboju«, *Luciana Borsetto* (Italija): »Naloga pisati na temo časti: Girolamo Muzio, dvobojevalec in poznavalec dvobojev«, *Daniela Fozzi*, *Mario Da Passano* (Italija): »Vprašanje dvoboja v italijanski kazenski zakonodaji (1786-1889)« in *Andrej Studen* (Slovenija): »Kodeks časti na Slovenskem pred prvo svetovno vojno.«). *Giorgio Ravegnani* (Italija) je med vsemi referenti posegel najgloblje v čas s primerjavo vojaške časti križarjev in Bizantincev. *Giovanni Chiodi* (Italija) je opredelil položaj kaznovanja plemstva od običajnega prava do zakonikov, medtem ko je podpisani predstavil dojemanje

in valorizacijo oblik (ne)častnega vedenja pri različnih slojih prebivalstva na Rabu v času turških in uskoških plenjenj po Dalmaciji v 16. stoletju. *Florence Fabijanec* (Hrvaška) je razpravljala o pojmovanju časti pri nekaterih zadrskih poslovnežih v času od 14. do 16. stoletja. Dopoldanski del drugega delovnega dne je bil zaključen s prispevkoma *Alfreda Viggiana* (Italija) o sporih med grško skupnostjo in Judi na Krfu v 18. stoletju ter *Michelangela Marcarellija* (Italija) o istočasnem rivalstvu dveh furlanskih skupnosti znotraj iste župnije pri izpolnjevanju verskih dolžnosti.

Uvodni referat tretjega sklopa (Identiteta – institucije) *Jamesa R. Farra* (ZDA) o pomenu *amende honorable* v Franciji v 17. stoletju in nato referat *Vladimirja Simiča* (Slovenija) o časti kot pravni kategoriji sta posegla v teoretske postulate pojmovanja časti. Prispevkom o časti in institucionalnem (*Lucia Ferrante* (Italija), *Anna Scattigno* (Italija), *Lovorka Čoralić* (Hrvaška)) sta sledila referata *Ivane Prijatelj-Pavičić* in *Damirja Karbića* (Hrvaška): »Prikazi vladarskega dostojanstva: liki vladarja v dalmatinski umetnosti 13. in 14. stoletja« ter *Zorana Ladića* (Hrvaška): »Pojem časti v odnosih podanikov in oblasti na primeru Zadra v 14. stoletju«. Referativni del srečanja sta zaključila *Mladen Vukčević* (Črna gora) s prispevkom o pojmovanju časti v Črni gori in Boki Kotorski v 19. stoletju in *Enrica Cazzin* (Italija) s prispevkom, ki je posegel daleč iz sredozemskega prostora: »Kultura bojevniške časti v obdobju fevdalne Japonske«.

Iztočnica za okroglo mizo o komparativnih pristopih k časti je bil prispevek *Franka H. Stewarta* z jeruzalemske hebrejske univerze »Kaj je čast?«. Preprosto vprašanje, a s številnimi implikacijami. Stewart je ponudil nekaj možnih odgovorov nanj in izpostavil tezo, da je čast predvsem pravica do spoštovanja. V diskusiji o komparativnih pristopih časti pod predsedstvom *Claudia Povola*, gostitelja *Darka Darovca* in *Edwarda Muirja* so sodelovali vidni predstavniki beneškega zgodovinopisja, v historiografskih krogih popularno imenovanih Američani venezijani (med njimi zgoraj imenovani Edward Muir, avtor knjige »Civic Ritual in Renaissance Venice«, Princeton University Press, Princeton 1981, doma nagrajene kot najboljše knjige o poglavju evropske zgodovine izpod peresa ameriškega državljanca, Guido Ruggiero, avtor uspešnice: »The Boundaries of Eros«, Oxford University Press 1985) in *Mario Da Passano*, *John Martin*, *Giovanni Chiodi* ter drugi. Zbornik razprav s konference naj bi predvidoma izšel v prvi polovici leta 2000.

Dušan Mlacović

31. nacionalna konvencija Ameriškega združenja za napredek slavističnih študij

St. Louis, Misuri, 18.-21. november 1999

Že 31. zborovanje Ameriškega združenja za napredek slavističnih študij je v dneh od 18. do 21. novembra 1999 potekalo v St. Louisu v zvezni državi Misuri. Gre za zborovanje organizacije, ki združuje raziskovalce, ki se s stališča najrazličnejših humanističnih in družboslovnih strok ukvarjajo s proučevanjem območij nekdanje Sovjetske zveze ter vzhodne in jugovzhodne Evrope. Predmet proučevanj so torej območja t.i. vzhodne srednje Evrope, na katerih je pred letom 1990 obstajal »socialistični družbeni sistem« in ki so od leta 1990 v »tranziciji« oziroma prehodu od socialistične družbene ureditve k sistemu svobodnega podjetništva. Poleg tega pa so se posamezni paneli na zborovanju ukvarjali tudi s problematiko izseljevanja in delovanja izseljenskih skupnosti v Združenih državah Amerike.

Omeniti moramo še, da je bilo Ameriško združenje za napredek slavističnih študij na začetku zamišljeno kot organizacija, v okviru katere bi znanstveniki z »Zahoda« izmenjali svoje izkušnje in rezultate raziskav. Znanstveniki z območja nekdanje Sovjetske zveze ter držav vzhodne srednje in jugovzhodne Evrope pa so s sodelovanjem na letnih konferencah te organizacije pričeli kasneje. Med prvimi so že v 70-ih letih pričeli s sodelovanjem znanstveniki iz Slovenije, kasneje so se jim priključili tudi znanstveniki iz drugih držav vzhodne srednje Evrope. Udeleženci iz Republike